

POLITIKA PROTIV KORUPCIJE I PRIMANJA MITA NLB GRUPE

NLB Grupa čvrsto se zalaže za usklađenost poslovanja i integritet i ima nultu toleranciju prema bilo kojem obliku korupcije i primanja mita u različitim jurisdikcijama u kojima posluje. Posvećena je aktivnom poštovanju standarda Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije (2003), Konvencije OECD-a o borbi protiv podmićivanja stranih javnih funkcionera u međunarodnim poslovnim transakcijama (1997) i Poslovnih principa za sprječavanje podmićivanja (2013, Transparency International) i pridržava se nacionalnih antikorupcijskih zakona zemalja u kojima posluje.

NLB Grupa svjesna je važnosti borbe protiv korupcije, kao i drugih oblika finansijskih kriminala. Dakle, NLB d.d. i druge članice NLB Grupe aktivno su primjenjivale politike i postupke kako bi slijedili nultu toleranciju prema bilo kojem obliku korupcije, bilo u javnom ili privatnom sektoru. U tom smo smislu uspostavili pravila i postupke, smjernice i pravila ponašanja koja su obvezujuća za sve zaposlene, kao i za članove upravnih tijela NLB-a i članica NLB Grupe. Ove standarde očekujemo od poslovnih partnera, dobavljača i drugih lica s kojima saradujemo.

Kao dio naše politike sprječavanja prevara, zloupotreba i drugih štetnih ponašanja, posebni kanali za prijave nepravilnosti ([NLB Zviždač](#)) dostupni su svim zaposlenima putem kojih oni u dobroj vjeri mogu povjerljivo izvještavati odgovarajuću službu za usklađenost poslovanja o sumnji na djela korupcije ili drugih oblika korupcijskih rizika kojij postanu svjesni tokom svog rada. profesionalne aktivnosti. Kao dio našeg pristupa, mi garantujemo ne samo anonimnost prijavitelju već i njegovu zaštitu od bilo kakvog oblika odmazde.

U NLB Grupi strogo je zabranjen svaki oblik korupcije

Korupcija označava svaku zloupotrebu položaja u privatne svrhe. To uključuje dobijanje finansijskih i nefinansijskih koristi za sebe ili za druge. Primjeri korupcije su ucjena, podmićivanje, pronevjera i drugi oblici prevare, nepotizam, olakšavanje plaćanja.¹

U NLB Grupi zabranjeno je korišćenje bilo kakvih sredstava bilo koje članice NLB Grupe u bilo koje nezakonite svrhe ili svrhe koje nisu u skladu sa antikorupcijskim pravilima propisanim ovom Politikom. Zaposleni su dužni da odbace svako koruptivno ponašanje i odmah ga prijave OJ nadležnoj za usklađenost.

Nedozvoljeno primanje i nedozvoljeno davanje poklona (podmićivanje)

U NLB Grupi strogo je zabranjeno nezakonito davanje ili primanje poklona bilo kome, bilo poslovnom partneru, dobavljaču ili javnom službeniku, radi dobijanja novih poslova, zadržavanja postojećeg posla ili unapređenja interesa na pogrešan način. Niko u NLB Grupi ni pod kojim okolnostima ne smije obećati, ponuditi, prihvatiti ili dati bilo šta što bi se moglo smatrati mitom. Ne samo da je to nezakonito; predstavlja krivično djelo, krši Politiku NLB Grupe i podriava naš poslovni integritet.

Naknade za olakšice

U NLB Grupi su zabranjena plaćanja za olakšice. Ne treba davati ili prihvatiti plaćanja za olakšavanje. Olakšavajuća plaćanja označavaju isplate u kojima se (nizak) iznos novca nudi ili obećava javnim službenicima ili predstavnicima vlade² kako bi se osigurale ili ubrzale rutinske ili neophodne aktivnosti koje su dio redovnih (službenih) procedura. Obično se takva plaćanja traže u gotovini. Tipični primjeri su isplate (niskih) iznosa javnim službenicima kako bi se osigurala viza, prolazak robe kroz carinu, ili ubrzao proces izdavanja službenih dozvola (građevinskih dozvola itd.), ili okončanje procedura. Iako

---

¹ **Traženje** (solicitiranje) se takođe smatra radnjom korupcije – ukoliko neko obeća ili čak da nagradu drugom licu u zamjenu za postupak koji ima obilježja korupcije. U tom slučaju, i lice koje je tražilo takvu radnju i lice koje je tu radnju stvarno izvršilo učestvuju u koruptivnoj praksi.

² **Javni službenik smatra se:**

- Službenik ili zaposleni u bilo kojem organu vlasti, državnom organu, agenciji ili pravnom licu na bilo kom nivou (uključujući kandidate za političke funkcije, članove političkih partija, njihove zaposlene, kao i same političke partije)
- Zaposleni u državnim preduzećima
- Lica koja vrše javna ovlašćenja u ime države (npr. član diplomatsko-konzularnog predstavništva)
- Članovi međunarodnih organizacija

se u nekim zemljama širom svijeta traže takve isplate, one predstavljaju podmićivanje i često uključuju poklone i slično.

Nepotizam

U NLB grupi nepotizam je zabranjen. Svi postupci zapošljavanja ili outsourcinga moraju se sprovesti transparentno, koristeći princip poštenog i jednakog tretmana i obezbeđivanja jednakih mogućnosti, u skladu sa propisanim procedurama zapošljavanja ili outsourcinga kako bi se regrutovali najbolji kandidati i izbegli sukobi interesa.

Nepotizam znači da donositelj odluka ili osoba koja utiče na donošenje odluka preferira svoje uže članove porodice ili druge osobe u bliskim ličnim odnosima sa njima (lična poznanstva) bez opravdanog i potkrijepljenog razloga.

Lobiranje i politički doprinosi

Lobiranje je svaka aktivnost koja ima za cilj da direktno ili indirektno utiče na razvoj zakonodavstva, javnih politika ili odluka koje donose državni organi i javni zvaničnici.

NLB Grupa se bavi lobističkim aktivnostima isključivo u cilju zaštite svojih legitimnih poslovnih interesa i u skladu sa važećim zakonskim propisima, internim aktima i principima integriteta, transparentnosti i odgovornog poslovanja. Lobiranje u ime NLB dozvoljeno je samo članovima Upravnog odbora ili drugim izričito ovlašćenim licima koja djeluju kao neregistrovani lobisti u skladu sa propisima kojima se uređuje lobiranje. U izuzetnim slučajevima, kada je to neophodno za efikasnu zaštitu legitimnih interesa NLB Grupe, mogu se koristiti registrovani lobisti, ali samo uz prethodnu saglasnost Uprave relevantne članice NLB Grupe. Ugovorni odnosi sa registrovanim lobistima moraju da sadrže uslove za poštovanje zakona, etičkih standarda i internih politika NLB Grupe. Bilo kakvo drugo lobiranje u ime NLB Grupe nije dozvoljeno.

U NLB Grupi članice ne plaćaju nikakve političke priloge – ni direktne ni indirektno. Zabrana se odnosi na sve članice NLB Grupe, sve zaposlene i sva lica koja deluju u ime ili za račun NLB Grupe, kao i na sve oblike doprinosa, bez obzira na nadležnost. Politički doprinosi su bilo kakvi direktni ili indirektni doprinosi političkim strankama, političkim predstavnicima, kandidatima ili političkim kampanjama. Takvi doprinosi mogu predstavljati rizik od sukoba interesa, korupcije ili pokušaja da se neopravdano utiče na odluke. NLB Grupa je politički neutralna i stoga ne daje finansijske priloge političkim strankama, političkim predstavnicima, kandidatima ili političkim kampanjama. Ipak, svaki zaposleni, bez obzira na poziciju, može slobodno učestvovati u političkim aktivnostima ili kampanjama, ali kao pojedinac u svojoj privatnoj sferi, bez korišćenja resursa, mreža ili brenda NLB, da doprinese (finansijski ili nefinansijski) aktivnostima ili političkim strankama, političarima ili političkim kampanjama.

Sponzorstva i donacije

Donacija je jednosmjerna transakcija, doprinos namjenjen onima kojima je potrebna pomoć, a primalac ne mora ništa da uradi u zamjenu za donaciju. Sponzorstvo je dvosmjerna transakcija, gde primalac sponzorskih sredstava mora da ispuni određene prethodno dogovorene obaveze, kao što su publicitet, prikazivanje logotipa sponzora itd. Društvena odgovornost, koja obuhvata sponzorske i donacijske programe, jedna je od osnovnih odgovornosti NLB Grupe; Stoga je neophodno poštovati uspostavljene transparentne procedure odobravanja i praćenja da li je ispunjena svrha donacija i sponzorstava (uključujući i uslove).

Donacije i sponzorstva su dozvoljeni ako izražavaju ili podržavaju vrijednosti NLB Grupe i ako su u skladu sa internim politikama NLB Grupe. Svaki zaposleni u NLB Grupi mora da izbjegava odobravanje donacija i sponzorstava na netransparentan način profitnim organizacijama, udruženjima ili organizacijama, ili osobama povezanim sa NLB Grupom, ili bez poštovanja pravila utvrđenih za odobravanje donacija i sponzorstava.

Standardi za dobavljače i / ili spoljne provajdere

Naši procesi nabavke mogu uključivati robu i usluge koje se redovno proizvode u zemljama širom svijeta. Zbog toga je važno da budemo svjesni rizika sa kojim se suočava NLB Grupa zbog ponašanja naših dobavljača i spoljnih provajdera (poslovnih partnera). Odgovorno poslovanje znači da obezbjeđujemo saradnju samo sa dobavljačima koji imaju visoke etičke standarde koji odgovaraju našim. Dobavljači ili spoljni provajderi mogu biti i podizvođači, dobavljači roba i usluga za bilo koju članicu NLB Grupe. Sva treća lica moraju biti na odgovarajući način provjerena, praćena i kontrolisana na osnovu rizika koje članice NLB Grupe moraju redovno procjenjivati.

Dobavljači i spoljni provajderi moraju biti unaprijed obaviješteni o zahtjevima iz oblasti usklađenosti i integriteta, dobiti linkove za pristup objavljenom Kodeksu ponašanja NLB Grupe (za javnu upotrebu), a ugovori sa NLB Bankom a.d. Podgorica i ostalim članicama NLB Grupe moraju da sadrže standarde iz oblasti usklađenosti i sprječavanja korupcije, kao i odgovarajuće pravne lijekove (raskid ugovora zbog nepoštovanja NLB Grupnih standarda). Takođe je neophodno izvršiti dubinsku analizu dobavljača i spoljnog provajdera, i sprovoditi redovne procjene rizika ugovornog odnosa tokom trajanja ugovora u skladu sa internim pravilima za outsourcing i procedure nabavke. Da bi se spriječila korupcija, sva pravila ove Politike, uključujući pravila o poklonima, olakšavanju plaćanja i podmićivanja, primjenjuju se mutatis mutandis na dobavljače i spoljne provajdere.

Korišćenje posrednika

Posrednici su agenti, savjetnici, agenti za posredovanje u prometu nekretnina, predstavnici i druga lica koja djeluju u ime i za račun NLB Banke a.d. Podgorica ili druge članice NLB Grupe. U određenim slučajevima saraduju i sa javnim službenicima (npr. prilikom dobijanja dozvola za izgradnju poslovnih zgrada, dobijanja drugih dozvola i sl.).

U praksi, rizik od korupcije i podmićivanja je veći (takvi postupci su češći) kada se koriste posrednici. Pošto oni predstavljaju NLB Grupu, mi smo odgovorni za naše posrednike kao da su naši zaposleni. Stoga posrednici moraju biti unaprijed obaviješteni o zahtjevima iz oblasti usklađenosti i integriteta, dobiti linkove za pristup objavljenom Kodeksu ponašanja NLB Grupe (za javnu upotrebu), a ugovori sa NLB Bankom a.d. Podgorica i drugim članicama NLB Grupe moraju da sadrže standarde iz oblasti usklađenosti i sprječavanja korupcije, kao i odgovarajuće pravne lijekove (raskid ugovora zbog nepoštovanja standarda NLB Grupe). Da bi se spriječila korupcija, sva pravila ove Politike, uključujući pravila o poklonima, olakšavanju plaćanja i podmićivanja, primjenjuju se mutatis mutandis na posrednike.

Zapošljavanje ili naručivanje usluga od bivših javnih službenika, funkcionera ili njihovih rođaka

Javni službenici i nosioci funkcija, članovi njihovih użih porodica i druga lica koja su blisko povezana sa njima (npr. prijatelji, drugi bliski poznanici) nikada ne mogu biti prioritet zbog ovih veza u postupcima zapošljavanja, ili procesima naručivanja usluga ili kupovine robe. Isto pravilo važi i za bivše javne službenike i nosioce javnih funkcija u periodu od posljednjih 5 godina od prestanka njihovog radnog odnosa ili funkcije. U postupcima zapošljavanja i procesima nabavke mora se utvrditi da li postoje rizici od korupcije ili sukoba interesa zbog takvih veza u skladu sa ovom Politikom. Ukoliko postoji bilo kakva sumnja, OJ nadležna za usklađenost će izdati mišljenje.

Kontakti sa visokim državnim zvaničnicima

Članovi upravljačkih tijela članica NLB Grupe koji su u kontaktu sa predstavnicima Vlade ili države, kao i predstavnicima diplomatskih predstavništava ili međunarodnih organizacija moraju, pored poštovanja pravila o prihvatanju i davanju poklona, u cilju zaštite integriteta i ugleda NLB Grupe, voditi računa da u tim kontaktima ostvaruju osnovni cilj ove Politike, a to je osigurati transparentnost poslovanja.

U cilju zaštite interesa NLB Grupe i poštovanja pravila ove Politike, neophodno je voditi evidenciju o (bilateralnim) sastancima članova organa upravljanja (izvršnih i neizvršnih odbora) članice NLB Grupe sa predstavnicima vlade ili države, odnosno predstavnicima diplomatskih predstavništava ili međunarodnih organizacija. Sekretarijat svake članice NLB Grupe vodi evidenciju o takvim kontaktima sa sljedećim podacima: a) mjesto i datum održavanja sastanka, b) učesnici sastanka i c) svrha sastanka.

Kontakti sa drugim licima

Zaposleni u NLB Grupi kojima se obraća predstavnik ili zastupnik dobavljača, spoljnog provajdera, klijenta ili trećeg lica kako bi pokušali da na neprimjeren ili nezakonit način utiču na poslovne odluke NLB Banke a.d. Podgorica ili druge članice NLB Grupe, dužni su odmah da o tome obavijeste OJ nadležnu za usklađenost.

Pravila o primanju i davanju poklona i gostoprimstva

Zaposleni u NLB Grupi ne smiju, direktno ili indirektno, da praktikuju bilo koji oblik korupcije i ne smiu da traže ili zahtijevaju, prihvataju ili obećavaju bilo kakav novac, nagradu, poklon, drugu korist ili uslugu od bilo kog klijenta, bilo kog (postojećeg ili potencijalnog) poslovnog partnera ili trećeg lica. Poklonom se takođe smatra pokriće putnih troškova i troškova smještaja, kao i pokriće naknada za prisustvo

stručnim konferencijama, poslovnim sastancima i kursevima obuke (bilo od strane članice NLB Grupe ili trećeg lica).

Uspostavljena su pravila o tome kada su pokloni dozvoljeni:

- Kada nisu u obliku novca (gotovine ili drugih oblika novca) ili novčanih beneficija (npr. akcija, depozitnih sertifikata, vaučera za popust itd.).
- Kada su primljeni ili dati u dobroj vjeri kao dio uspostavljanja ili održavanja poslovnog odnosa.
- Kada se daju kao izraz zahvalnosti i / ili ljubaznosti i ne daju primaocu utisak da duguje davaocu ništa u zamjenu za primanje poklona (poklon ih ne stavlja u zavisni odnos).
- Kada ne utiču niti ostavljaju utisak da bi mogli da utiču na poslovne odluke i ponašanje zaposlenog (npr. ne postoje tekući ili očekivani poslovni pregovori).
- Kada nisu pretjerani ("pretjeran" uključuje ponude koje su nesrazmjerno raskošne (kao što su pozivnice na skupe ili ekskluzivne kulturne ili sportske događaje), prečeste (uključujući neodgovarajući broj poziva od kupca ili dobavljača pojedincima) ili traju previše vremena).
- Kada ne utiču na ugled članica NLB Grupe.
- Ako se nude u obliku beneficija (npr. besplatna obuka), komercijalno su opravdani, razumni, a učešće je unaprijed odobreno od strane pretpostavljenog.
- Kada ne odstupaju od poslovne prakse.
- Ako se daju javnim službenicima, zvaničnicima ili drugim javnim ličnostima koje podliježu posebnim propisima o sprječavanju korupcije, i pridržavaju se svih dodatnih ograničenja utvrđenih ovim propisima.
- Kada su komercijalno opravdani – NLB ih koristi za jačanje partnerskih odnosa sa postojećim ili budućim klijentima ili poslovnim partnerima; Poklon treba da, ako je moguće, potiče od beneficija primljenih u vidu sponzorstava i donacija.

Ponude gostoprimstva mogu biti prihvaćene ili date ako su neophodne za razvoj i održavanje poslovnih kontakata koji su relevantni za radne obaveze. One bi trebalo biti ograničene na radne ručkove ili slične događaje koliko god je to moguće.

Dozvoljeno gostoprimstvo je gostoprimstvo koje ispunjava uslove za dozvoljene poklone kao što je gore navedeno, a takođe je:

- Dostupno u istom obliku svim učesnicima događaja.
- Pristojne je prirode.
- Nije ekskluzivno.
- Po pravilu, predstavlja razuman dio programa stručnog ili poslovnog sastanka (ne više od jedne desetine vremena programa), i
- Unaprijed je odobreno od strane pretpostavljenog.

Članica NLB Grupe vodi evidenciju o svim datim i primljenim poklonima i gostoprimstvu koji, po svojoj vrijednosti, prevazilaze uobičajene sitne poklone i gostoprimstvo koje su dio redovnih poslovnih kontakata. Uspostavljena je i interna procedura za odobravanje poklona i gostoprimstva visoke vrijednosti, za koju je potrebna saglasnost funkcije usklađenosti.

Kršenja Politike

Svako kršenje pravila ove Politike će se tretirati u skladu sa internim dokumentima koji se odnose na tretman i sankcionisanje takvih kršenja. Korupcija je krivično djelo (više različitih, u zavisnosti od specifičnih oblika korupcije i važećeg nacionalnog zakonodavstva), a posljedice su često dalekosežne i mogu uključivati sankcije u vidu znatnih novčanih kazni, stavljanja na crnu listu međunarodnih organizacija, izricanja zatvorskih kazni pojedincima i sankcioniranja pravnih lica. Pored toga, svaka članica NLB Grupe može da pretrpi značajnu štetu zbog gubitka ugleda (sumnje u integritet i društvenu odgovornost).

NLB Grupa je usvojila politiku nulte tolerancije prema svim koruptivnim praksama. Čak i manja djela ove vrste podrivaju vladavinu prava i stvaraju mogućnosti za još ozbiljnija kršenja. Stoga, NLB Grupa smatra da svako kršenje ove Politike (posebno ono počinjeno namjerno ili iz grube nepažnje) predstavlja težu povredu dužnosti zaposlenih; a ako se otkriju bilo kakve povrede, biće usvojene odgovarajuće mjere, koje mogu dovesti do prestanka radnog odnosa i podnošenja krivične prijave protiv pojedinca.